

КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

10 вересня 2009 року

№25(2879)

КОСМІЧНІ ЗВАРЮВАЛЬНИКИ В КПІ

25 липня 1984 року вперше в історії людства радянські космонавти Світлана Савицька і Володимир Джанібеков на орбітальній космічній станції «Салют-7» провели експерименти зі зварювання, паяння і різання металів у відкритому космосі. Інструмент для таких робіт – універсальний ручний електронно-променеви́й інструмент (УРІ) – було створено в Інституті електрозварювання ім. С.О.Патона під керівництвом академіка Б.С.Патона.

До 25-річчя цієї дати 14 липня 2009 року в НАН України відбулися урочисті збори під головуванням президента НАН України академіка Б.С.Патона, у яких взяли участь дві Герої Радянського Союзу льотчиці-космонавти С.С.Савицька та В.О.Джанібеков, ветерани ракетно-космічної галузі і космодромів, представники громадськості.

15 липня С.С.Савицька і В.О.Джанібеков відвідали наш університет. Їх зустрічали перший проректор Ю.І.Якименко, проректор з міжнародних зв'язків С.І.Сидоренко, заступник проректора з наукової роботи С.О.Воронов, декан факультету авіаційних та космічних систем О.В.Збруцький, заступник директора Інституту електрозварювання ім. С.О.Патона Л.М.Лобанов, директор Національної обсерваторії України Я.С.Яцків.

Гості ознайомилися з інфраструктурою НТУУ «КПІ», з галереєю видатних учених, життя і діяльність яких були пов'язані з КПІ, відвідали залу засідань Вченої ради, аудиторію ім. С.П.Корольова, Музейну площу, пам'ятники С.П.Корольову, С.О.Патону, І.Сікорському та Державний політехнічний музей України при НТУУ «КПІ», де зробили запис у Книзі почесних гостей.

Інф. «КПІ»

Пам'яті жертв атомного бомбардування

6 серпня 1945 року американський бомбардувальник В-29 скинув на японське місто Хіросиму атомну бомбу потужністю близько 20 кілотонн. В одну мить загинуло понад 70 тисяч людей, ще 70 тисяч померли протягом кількох місяців від променевої хвороби, опіків і поранень. Було зруйновано 92% будинків, місто перетворилося на випалену пустелю.

Згодом 6 серпня було оголошено Всесвітнім днем боротьби за заборону ядерної зброї та Днем пам'яті жертв атомного бомбардування Хіросіми.

6 серпня 2009 р. в НТБ відбулися збори громадськості НТУУ «КПІ», де вшанували пам'ять загиблих у той день 1945 року. З доповіддю про свою поїздку до Хіросіми виступив проректор С.І.Сидоренко.

Інф. «КПІ»

Відкриття нового курсу лекцій «Hiroshima-Nagasaki Peace Study Course»

Першого вересня в залі засідань Вченої ради за участю Надзвичайного і Повноважного Посла Японії в Україні п. Тадаші Ідзава відбулася перша лекція з циклу «Hiroshima-Nagasaki Peace Study Course». Цей курс запроваджується з

ся до університетів світу, де вже впроваджено навчальний курс «Hiroshima-Nagasaki Peace Study Course».

З лекцією на тему «Чорнобиль: наслідки, час, погляд у майбутнє» виступив мер м. Славутича Володимир Петрович Удовиченко, д.е.н., професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки та Міжнародної премії ім. Вернадського, представник України в Конгресі місцевих та регіональних влад Європи, голова координаційної ради Фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, президент Всеукраїнського громадського об'єднання «Клуб мерів».

Він поінформував про здійснення в регіоні заходів, спрямованих на приведення зони ЧАЕС до безпечної системи, життєдіяльність м. Славутича та управління новітніми технологіями збереження довкілля та відновлення територій після техногенних катастроф. Закінчив лектор як завжди емоційно: «Прагнемо жити і працювати так, щоб з піднесеною головою дивитися в очі дітей і онуків».

Студенти та викладачі ММІ, ФММ, ХТФ, ММІФ, присутні у залі, з цікавістю заслухали доповідь та жваво реагували на звернення до них, що стосувалися майбутньої розбудови України та зони відчуження зокрема.

Передбачається, що відповідний курс лекцій циклу «Hiroshima-Nagasaki Peace Study Course» буде розроблено на кафедрі охорони праці, промислової та цивільної безпеки (завдувач – д.т.н. О.Г.Левченко) і після узгодження на Методраді включено до навчальних планів університету.

Інф. «КПІ»

Виступ В.П.Удовиченка

ініціативи департаменту міжнародного співробітництва. Мер м. Хіросіми д-р Т. Акіба під час візиту до Японії проректора з міжнародних зв'язків С.І.Сидоренка закликав впровадити цей курс в НТУУ «КПІ». Відповідне рішення було прийнято ректором.

На початку зустрічі проф. С.І.Сидоренко поінформував присутніх про українсько-японське співробітництво з державними і громадськими інституціями, науковими, освітніми центрами, що є одним із пріоритетних напрямів міжнародної діяльності НТУУ «КПІ».

Надзвичайний і Повноважний Посол Японії в Україні п. Тадаші Ідзава у своєму виступі зазначив, що наші країни поєднує спільна ядерна трагедія. «Досвід, накопичений при відновленні заражених територій та здійсненні комплексу заходів для забезпечення рівня і якості життя людей на них, слід передати новим поколінням», – упевнений пан Посол. Він також зупинився на проектах, що їх фінансує японська сторона, та висловив задоволення, що НТУУ «КПІ» долучив-

Послання від мера Хіросіми пана Акіба

Я надсилаю це послання з нагоди відкриття «Курсу лекцій Хіросіма-Нагасакі». Я хочу подякувати всім, хто взяв участь в організації цього курсу, а найбільше проректору Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» Сергію Івановичу Сидоренку та меру міста Славутич Володимирі Петровичу Удовиченку.

Бомбардування, яке пережила Хіросіма 64 роки тому, дало початок боротьбі Японії за ліквідацію ядерної зброї та встановлення вічного миру. Однак, навіть зараз у світі ще багато запасів ядерної зброї, тому людство має зробити вибір між «світом, де кожна країна володіє ядерною зброєю» та «світом без ядерної зброї».

Світ спрямований на ліквідацію ядерної зброї та саме зараз наближається до історичного переломного моменту, і такі дії, як початок переговорів про підписання договору про скорочення озброєнь та інші, є дуже символічними.

Людство не має повторити помилку використання ядерної зброї. Для того щоб втілити в реальність світовий рух, спрямований на ліквідацію ядерної зброї, місто Хіросіма разом з організацією «Мери за мир», до якої входять понад 3000 міст по всьому світу на чолі з Нагасакі, розпочали кампанію «Перспективи 2020», метою якої є ліквідація ядерної зброї до 2020 року, та проводять різноманітну діяльність по всьому світу.

Як один з напрямів цієї діяльності Хіросіма та Нагасакі упорядкували та систематизували послання жертв бомбардування «Не можна, щоб хтось ще пережив це». Щоб передати це послання молодому поколінню, в університетах країни та за її межами створюється та розповсюджується «Курс лекцій Хіросіма-Нагасакі». На даний момент цей курс розпочато у 39 університетах: 26 в Японії та 13 за її межами. Я сподіваюся, що завдяки цьому курсу всі усвідомлять аморальність та трагічність використання ядерної зброї.

Саме тому «Курс лекцій Хіросіма-Нагасакі», який цього разу було створено в Україні, має дуже глибоке значення, і я щиро вдячний вам всім за участь у ньому. Я сподіваюся, що ви і надалі разом з нами будете докладати всіх зусиль, щоб реалізувати ліквідацію ядерної зброї та досягти вічного миру.

І на закінчення я хотів би побажати всім учасникам сьогоднішньої лекції здоров'я та щастя.

Мер міста Хіросіма Акіба Тадатомі

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 **Космічні зварювальники в КПІ**

Відкриття нового курсу лекцій «Хіросіма – Нагасакі»

2 **Проректор С.І.Сидоренко про співпрацю з Японією**

3 **Кафедри хімічної технології композиційних матеріалів – 40 років**

Інноваційні розробки КПІ на виставці

4 **Шахові турніри в КПІ**

Студентський об'єктив

Новини ТСОУ

Україна – Японія: мости співпраці

Незважаючи на географічну віддаленість України та Японії, є багато спільного між нашими народами. По-перше – це, на жаль, трагічний досвід радіоактивного опромінення. Слова «Хіросима, Нагасакі, Чорнобиль» увійшли у свідомість людства як найбільш за масштабами і найстрашніші за наслідками ядерні катастрофи. По-друге – прагнення зберегти духовну самотність, виток якої знаходимо в культурі та історії обох країн.

Сприймаючи трагічні уроки історії, наші народи прагнуть бути ближчими один до одного. З року в рік міцніє економічна та гуманітарна співпраця. Важливими пріоритетами є освітня, наукова та інноваційна сфери. НТУУ «Київський політехнічний інститут» є активним учасником співробітництва за названими складовими.

Внесок Японії тільки в розв'язання проблем, пов'язаних з наслідками катастрофи на Чорнобильській АЕС, складає понад 100 млн доларів. Помітними для України є кроки японського уряду, спрямовані на підтримку охорони здоров'я, культурної сфери, масштабних інфраструктурних проектів. Заснований у 2003 році за участю Посольства Японії в Україні та ІСА Українсько-японський центр НТУУ «КПІ» сформувався як важлива культурна, освітня і гуманітарна складова в загальній архітектурі співробітництва між нашими країнами.

У кінці червня – на початку липня протягом двох тижнів проєктор НТУУ «КПІ» проф. С.І.Сидоренко перебував у Японії відповідно до Програми прийому фахівців ІСА (Japan International Cooperation Agency) – структури Міністерства закордонних справ Японії та за сприяння проекту ІСА «Українсько-японський центр». У розмові з кореспондентом «КПІ» він розповів про поїздку та поділився враженнями.

– Сергію Івановичу, з якою метою Ви відвідали Країну Вранішнього Сонця?

– У рамках загальної цілі: «Поглиблене знайомство з Японією», – протягом візиту виконувались такі завдання: ознайомлення з японським суспільством, діяльністю ІСА та програмою ОДР – «Організація допомоги країнам, що розвиваються» (ODA – Official Development Assistance); поглиблення знань про сучасний стан науки та технологій в Японії; обговорення можливості співпраці з Японією у сфері науки і технологій. У ході візиту, зокрема, було презентовано розробки та інноваційні проекти вчених НТУУ «КПІ», встановлено нові контакти з державними структурами, університетами та фірмами Японії; здійснено кроки по започаткуванню спільної наукової діяльності між конкретними вченими НТУУ «КПІ» та університетів і фірм Японії за всім спектром наукових інтересів і технологій Наукового парку НТУУ «КПІ», здійснювався пошук «виходів» на нові – спільні з японськими вченими – проекти і гранти за рахунок міжнародних джерел.

Графік роботи був дуже напруженим: шодня, включаючи вихідні дні, по 2-3 зустрічі в державних структурах, наукових організаціях та університетах. У поїзді також взяла участь менеджер ІСА пані Тамія Томое, яка надала велику допомогу при забезпеченні виконання всіх запланованих під час поїздки усього візиту і здійснювала переклад з японської.

– Які зустрічі запам'яталися найбільше?

– Кожна по-своєму яскрава, цікава і корисна. Першого ж дня відбувся тригодинний брифінг в ІСА та лекція відповідно до «Textbook for the Country Focused Training Course in Japanese Management», яку прочитав автор – Norihito Furuya, Ph.D., Chief Executive Officer (Management) International Global Business Network Co.Ltd.

Наступного дня було організовано зустріч з экс-послом Японії в Україні Mr. Kishichiro Amai. Саме з його ініціативи в НТУУ «КПІ» було відкрито Українсько-японський центр і розпочато однойменний проект ІСА. Mr. Kishichiro Amai дуже тепло зустрів представника КПІ, підготував матеріали, що стосуються співпраці промислових, академічних і урядових кіл з технічними університетами, люб'язно провів похідну екскурсію по місту. Він також надав низку важливих рекомендацій щодо організації співробітництва між Славутичем, містом-спутником Чорнобиля, в якому проживають 26 тисяч мешканців – пер-

сонал Чорнобильської АЕС та їх сім'ї, та Хіросимію, за участю КПІ (що було однією із наших пропозицій для японської сторони).

Пам'ятною була і зустріч з мером Хіросими Dr. Tadatoshi Akiba, яка транслювалася по телеканалу NHK. У ході розмови д-р Т. Акіба були передані листи-звернення від першого Президента України, голови Української Ради Миру Л.М.Кравчука; голови Національної комісії України в справах ЮНЕСКО М.В.Скуратовського, ректора НТУУ «КПІ» М.З.Згуровського, мера м. Славутича В.П.Удовиченка. У них йшлося, зокрема, про встановлення зв'язків та розбудову співпраці між ученими Японії й України, наміри НТУУ «КПІ» сприяти розбудові «моста співробітництва» між містами Славутич та Хіросима в різних галузях, таких, наприклад, як освіта, наука, телемедицина, моніторинг здоров'я населення та стану навколишнього середовища, зміни клімату, геоінформатика і сталий розвиток; посилення історико-культурологічних обмінів та інших складових у людському вимірі, запропоновано провести форум учених, викладачів і студентів міст Хіросима і Славутич «За мир, взаєморозуміння і співробітництво» за участі НТУУ «КПІ» тощо. У ході розмови

діяльністю JST та її роллю в реалізації науково-технологічної політики Японії в галузі науки і технологій.

В NEDO (New Energy and Industrial Technology Development Organization) – Новій організації з розвитку енергетичних і промислових технологій Японії пройшло обговорення подальшої співпраці з Україною та НТУУ «КПІ» в галузі енергетики. Для студентів було прочитано лекцію «Реформи в системі вищої освіти України. Особливості НТУУ «КПІ»».

У Токійському університеті сільськогосподарства і технологій (TUAT) відбулося ознайомлення з сучасним станом у сфері співробітництва в трикутнику «виробництво – наука – уряд» на прикладі TUAT, знайомство з роботою Венчурного порту Нокодай-Тама-Коганеї, Центру інтелектуальної власності та Бізнес-інкубатора при TUAT. Цікавими були презентації вчених TUAT, особливо – обмін думками стосовно подальшого співробітництва між НТУУ «КПІ» та TUAT. У цьому університеті, який є партнером НТУУ «КПІ» з 2008 року, українській делегації влаштували дуже теплий прийом. Ця зустріч була однією з найцікавіших і плідних. Всі учасники були добре й у деталях точно поінформовані заздалегідь, хто виступить з презентаціями, якого змісту будуть презентації тощо. Було чітко окреслено мету візиту, робочі матеріали були прекрасно підготовлені. Цей досвід організації міжнародних зустрічей треба «брати на озброєння» і нашим менеджерам.

У ході зустрічей було чітко показано фактичне функціонування системи державного управління інноваційними процесами в промисловості й наукових центрах, механізми роботи венчурного порту, бізнес-інкубатора, роль і місце законодавчої бази Японії в регулюванні цих структур, у заохоченні інноваційної діяльності вчених, наданні пільг і преференцій на рівні держави й місцевого врядування.

У Науково-дослідному інституті однієї із найбільших корпорацій Японії – NTT (Nippon Telegraph and Telephone Corporation) українську делегацію ознайомили з сучасним станом науки і технологій Японії в зазначеній сфері, йшлося також про пошук варіантів подальшого співробітництва, зокрема, – участь в експериментальних дослідженнях Dr. Kasu. Презентація Dr. Kitamura, віце-президента NTT, була присвячена загальній інформації про NTT, її стратегії і досягненням: «Profile of NTT Science and Core Technology Laboratory Group».

Презентацію систем бездротового зв'язку (до 5 км) «120GHz wireless link» зробив Dr. Kukutsu. Серед іншого було проілюстровано широкі можливості технологій «Red Tacton», заснованої на властивостях людського організму проводити слабкий струм, в транспортному і банківському обслуговуванні, в менеджменті і в розвитку систем безпеки. Цей візит видається успішним завдяки ознайомленню з унікальними досягненнями у сфері тонколінійного матеріалознавства і високовакуумних нанотехнологій (наприклад, був продемонстрований технологічний процес виробництва нанодіотоди).

У ході візиту до Токійського університету відбулося обговорення питань співробітництва з Prof. Shuichi Iwata. Йшлося про можливі майбутні проекти з «Міцубісі Матеріалз», а саме – про дослідження нових матеріалів, розроблених у Токійському університеті та вироблених «Міцубісі Матеріалз», які можна буде провадити за участю НТУУ «КПІ». Під час зустрічей Prof. Shuichi Iwata повідомив, що хотів би продовжити співпрацю у формуванні спільних з НТУУ «КПІ» проектів за проблематикою сталого розвитку, інформував про різноманітні ідеї щодо можливої участі КПІ у великих масштабних проєктах. Але, нагадав він, не варто забувати і про «маленькі проекти», тож запропонував НТУУ «КПІ» надати свої пропозиції відносно «малих проєктів», які можуть бути подані на конкурс для отримання фінансування найближчим часом. Prof. Shuichi Iwata підтвердив думку, висловлену ним ще 5 років тому,

а також під час відвідання м. Славутич у червні 2007 року, що дуже важливими були б спільні українсько-японські проекти з аналізу баз даних – результатів моніторингу за різними напрямками (екологія, здоров'я, дифузія радіоактивних ізотопів та ін.) постраждалих територій в Україні (Славутич – Чорнобиль) та в Японії (Хіросима, Нагасакі).

– Відомо, що країни, які володіють найновішими технологіями, багато уваги приділяють популяризації наукових досягнень, створюючи, зокрема, музей науки, інтерактивні демонстраційні моделі тощо. Чи бували Ви в таких?

– У Токіо ми відвідали музей «Miraikan» – підрозділ JST. «Miraikan» – це музей найсучаснішої науки й інновацій Японії. Головною концепцією експозиції є показ у доступній формі найсучасніших інновацій науки і техніки широким масам відвідувачів. Чимало експонатів виставки дуже близькі науковим дослідженням, що проводяться в КПІ.

– В яких ще установах приймали українську делегацію?

– Перша підсумкова зустріч відбулася в департаменті Центральної та Південно-Східної Європи МЗС Японії. Обговорювалися перспективи українського співробітництва в контексті результатів моїх зустрічей в Японії – з Mr. Daisuke Minamoto. Ще одна зустріч відбулася з Н.Е. Mr. Seiji Kojima – Ambassador for Science and Technology Cooperation за участю представника Посольства України в Японії п. Д.Яковенко. Під час зустрічей надійшли конкретні пропозиції від Ambassador Seiji Kojima щодо організації найближчим часом засідання між державного Японсько-українського комітету з науково-технічного співробітництва та бажаності участі України в світовому форумі STS (Science Technology Society) у жовтні 2009 р.

З боку української делегації було відмічено прагнення зміцнювати співробітництво обох сторін за пріоритетними напрямками науки і техніки (таких як сталий розвиток, інформаційне суспільство, енергетика, нові матеріали) і висловлено побажання проводити відповідні заходи на базі Українсько-японського центру НТУУ «КПІ».

Наша делегація була прийнята і в Посольстві України в Японії, де відбулася зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом України в Японії Й.В. п. Миколою Андрійовичем Кулінічем. Пан посол, зокрема, рекомендував взяти участь у конференції STS та у засіданні між державного Японсько-українського комітету з науково-технічного співробітництва, запропонувати Університету ООН в Токіо розпочати – за участю КПІ

7 липня 2009 р. Токіо. Посольство України в Японії. Надзвичайний і Повноважний Посол України в Японії М.А.Кулініч виявляє постійну увагу і надає допомогу НТУУ «КПІ» в розвитку співпраці з Японією

України в Японії М.А.Кулініч виявляє постійну увагу і надає допомогу НТУУ «КПІ» в розвитку співпраці з Японією

– підготовку фахівців за міжнародною магістерською програмою в галузі сталого розвитку, що розроблена в КПІ. Також відбулася зустріч із Вадимом Сидяченком – випускником механіко-машинобудівного факультету НТУУ «КПІ», який у даний час працює в торговельно-економічній місії Посольства України в Японії. Отже, скрізь є наші люди – капешники!

– Завершилася поїздка, як і починалася, в ІСА?

– Так. Після місяця єдиної доповіді про результати візиту і досягнуті домовленості Director General for Public Policy Department Mr. Nakagawa Hiroaki вручив сертифікат ІСА про участь у «Study Course in Japanese Management at Japan International Cooperation Center». Під час підсумкової зустрічі в ІСА обговорювалися питання про наступні можливі кандидатури від НТУУ «КПІ» для поїздки до Японії, а також перспективи співпраці з Японією вчених НТУУ «КПІ» та Київського національного університету імені

Тараса Шевченка – стратегічного партнера нашого університету.

– Які пропозиції і рекомендації щодо розвитку співробітництва через Українсько-японський центр НТУУ «КПІ» та Проєкт ІСА «Українсько-японський центр» запропоновано за підсумками візиту?

– На основі проведеної в ході візиту роботи заплановано здійснити низку змістовних наукових, методичних і організаційних заходів, основними з яких можуть бути названі такі:

1. Інформувати профільні Комітети Верховної Ради України, МОН України та МЗС України, Національну комісію України в справах ЮНЕСКО, Українську Раду Миру, Товариство «Україна – Японія», мерію м. Славутича про результати проведеної роботи і пропозиції японської сторони, звернувши особливу увагу на ключові питання, порушені японською стороною і Посольством України в Японії.

Доцільно на політичному й організаційному рівнях підтримати запропонований НТУУ «КПІ» проєкт сприяння розвитку співробітництва міст Славутича (Чорнобиля) і Хіросими, що постраждали в ядерних катастрофах, представлений у ході даного візиту меру Хіросими д-р Т.Акіба від імені НТУУ «КПІ» і мері Славутича, за підтримки Національної комісії України в справах ЮНЕСКО, Українською Радою Миру, а також схвально сприйнятий під час 34-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (Париж, жовтень-листопад 2007 року). Необхідно реагувати (і інформувати – в подальшому) на пропозиції мера Хіросими д-ра Т.Акіба, висловлені при зустрічі. Розпочати викладання в НТУУ «КПІ» курсу лекцій «Hiroshima – Nagasaki Peace Study Course».

2. Необхідно впроваджувати японський досвід щодо посилення зв'язків із промисловістю; вчитися впроваджувати результати наукових досліджень у виробництво за механізмами бізнес-інкубаторів; оволодівати алгоритмами підготовки і виконання спільних з ученими Японії проєктів; їхати на запрошення японської сторони на наукове стажування та включене навчання; продовжувати вивчати досвід Японії, як будувати «smart society».

3. Було б доцільним створити робочу групу з вивчення досвіду Японії при формуванні системи підтримки інноваційно-наукового підприємництва на державному і муніципальному рівнях. На основі підсумків роботи такої групи можна було б більш ґрунтовно вдосконалювати законодавство України з метою посилення загребованості наукових результатів учених України для створення нових технологій, виробництва товарів і надання послуг з виходом на вітчизняні та світові ринки.

4. Важливо посилити використання мережевих можливостей НТУУ «КПІ» (URAN) для поширення в науково-освітній системі України інформаційних матеріалів Українсько-японського центру, що може бути корисним для всіх університетів і наукових організацій України для розширення співпраці з науково-освітньою та інноваційно-промисловою сферами Японії, а також подальше накопичення в бібліотеці Українсько-японського центру інформаційних ресурсів у цій галузі, широке інформування про такі ресурси.

5. Було б доцільно встановити гранти для вчених «професор України – професор Японії», які б сприяли започаткуванню співробітництва (можливо, за механізмом travel grants).

6. Можна рекомендувати посилити реальну співпрацю університетів України з Університетом ООН в м. Токіо – єдиною організацією ООН в Японії. Наприклад, НТУУ «КПІ» міг би запропонувати Університету ООН навчання за міжнародною магістерською програмою «Сталый розвиток в глобальному і регіональному вимірах».

7. Запросити через проєкт ІСА «Українсько-японський центр» музей «Miraikan» – як підрозділ Japan Science and Technology Agency (JST) до співпраці із Державним політехнічним музеєм України при НТУУ «КПІ» та з Виставкою інноваційних проєктів Наукового парку «Київська політехніка».

8. На основі договору про співробітництво між НТУУ «КПІ» та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка Українсько-японський центр НТУУ «КПІ» може сприяти співпраці з Японією вчених КПІ та КНУ імені Тараса Шевченка – стратегічного партнера нашого університету.

Спільувалася Н.Вдовенко

Кафедри хімічної технології композиційних матеріалів – 40 років

1 вересня 2009 року одна з провідних кафедр хіміко-технологічного факультету нашого університету відзначає своє 40-річчя. Її історія почалась тоді, коли Олександр Олександрович Пащенко захистив докторську дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук і зібрав коло себе своїх здібних учнів, які й створили ядро колективу кафедри хімічної технології в'язучих речовин, утвореної з кафедри технології силікатів у 1969 році.

Період 1969 – 1989 роки був дуже плідним для працівників кафедри – викладачів, науковців, лаборантів. Підготовка спеціалістів силікатного профілю як основний вид діяльності супроводжувалась фундаментальними і прикладними науковими дослідженнями, що суттєво впливало на навчальний процес. О.О.Пащенко створив і очолював наукову школу, яка поряд з традиційною для КПІ проблемою – розширенням сировинної бази силікатних виробництв – виконувала роботи в галузі теоретичних основ технології силікатних матеріалів. Було розроблено нову класифікацію в'язучих речовин, визначено закономірності формування властивостей композиційних матеріалів, теорії модифікування будівельних матеріалів елементоорганічними покриттями, утворення і стійкості нових видів елементоорганічних в'язучих речовин. Під керівництвом О.О.Пащенко вперше у світовій практиці було розроблено і здійснено в дослідно-промислому масштабі технологію одержання портландцементного клінкера з шихт без попереднього тонкого помелу компонентів.

Традиційна проблема розширення сировинної бази була доповнена проблемами переробки сировини і безвідходної технології, економії енергетичних ресурсів. Створені теоретичні основи і низка технологій з використання флюїдів, ферохромового шлаку і бокситового шламу, із зниження енергоємності цементного виробництва.

У 1981 р. колектив співробітників кафедри під керівництвом О.О.Пащенко (В.А.Свідерський, В.Я.Круглицька, Л.А.Шевченко) за роботу в галузі захисних кремнійорганічних покриттів було відзначено Державною премією України в галузі науки.

Оцінюючи свої здобутки, ми завжди пам'ятаємо про своє коріння. А вже підготовку фахівців силікатного профілю в КПІ розпочали з перших днів його існування. Ми завдячуємо корифеям-педагогам КПІ, нашим попередникам, таким, як К.Г.Дементьев, Б.С.Лисін, О.О.Алентьев, О.В.Ралко.

Наукову школу з технології силікатів почав формувати ще К.Г.Дементьев. Багаторанна натура, він своєю діяльністю на чолі кафедри мінеральної технології і будівельних матеріалів почав зі складання навчальних посібників з різних галузей мінеральної технології. Його перу належить близько 40 книг з хімії, хімічної технології і теплотехніки будівельних матеріалів, хімічного контролю виробництва. До цієї роботи К.Г.Дементьев широко залучав співробітників і студентів кафедри. Його справу продовжив його учень і наступник – Б.С.Лисін. Завдяки видатним здібностям Б.С.Лисін відразу після закінчення КПІ в 1909 році був залишений у КПІ на посаді асистента проф. К.Г.Дементьева, а в 1921 році очолив кафедру технології силікатів.

Безпосередньо під його керівництвом була створена каолінова промисловість України. Він керував

відновленням та вдосконаленням діючих цементних заводів, очолював комісію з вивчення будівництва нових цементних заводів на Україні.

Інтенсивно досліджувалась сировина нових родовищ і впроваджувалась для виробництва цементу. Завдяки цим розробкам цементна промисловість країни стала провідною галуззю індустрії.

Багаторанний талант Б.С.Лисина відбився і в широті охоплених проблем. Одним із оригінальних та важливих досліджень колективу є розробка безсвинцевих та безолов'яних емалей, які дозволили вивільнити для народного господарства значну кількість цінних металів. На посаді завідувача кафедри технології силікатів Б.С.Лисина замінив професор О.О.Алентьев, основним науковим напрямком були дослідження вогнетривів, зокрема, виробництво їх із розсолу озера Сиваш, а потім д.т.н., професор О.В.Ралко, який створив напрямком термодинамічних і термохімічних досліджень силікатів. Далі вже О.О.Пащенко гідно продовжив роботу своїх попередників.

За ініціативою д.т.н., проф. О.Г.Юрченка (тоді – декан ХТФ), д.т.н., проф. В.А.Свідерського та директора НВО «Еластик» к.т.н. А.П.Піднебесного була проведена велика організаційна робота, а в 1991 році здійснено перший набір студентів на спеціальність «Технологія переробки полімерів», а в 1997 р. – перший випуск спеціалістів.

Продовжуючи кращі традиції попередників, педагогічний колектив кафедри підготував низку підручників, методичних посібників та розробок для забезпечення високоякісної підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів. Посібники, авторами яких є наші викладачі, користуються популярністю в Україні та країнах ближнього зарубіжжя – Білорусі, Казахстані, Узбекистані. Підручники «В'язучі матеріали», «Фізична хімія силікатів», «Загальна технологія силікатів», «Енергозберігаючі та безвідходні технології одержання в'язучих речовин» опубліковані під загальною редакцією О.О.Пащенко. Сьогодні педагогічний колектив продовжує роботу щодо забезпечення студентів спеціальностей кафедри методичними розробками.

Вплив наукової школи кафедри хімічної технології композиційних матеріалів на рівень підготовки фахівців з вищою освітою здійснюється за кількома напрямками.

1. Через підготовку з числа випускників кафедри, аспірантури та докторантури при ній висококваліфікованих науково-педагогічних працівників (викладачів). Майже 80% професорсько-викладацького складу кафедри мають вчені звання. Нинішній склад кафедри – в основному учні засновника наукової школи «Композиційні матеріали» О.О.Пащенко та її теперішнього керівника В.А.Свідерського.

2. Шляхом включення наукових здобутків наукової школи в навчальні програми спеціальних дисциплін при підготовці фахівців з вищою освітою за спеціальностями «Хімічна техно-

логія тугоплавких неметалевих і силікатних матеріалів» та «Технологія переробки полімерів». Серед них: 1) «Основи технологій тугоплавких неметалевих силікатних матеріалів»; 2) «Хімічна технологія в'язучих і композиційних матеріалів»; 3) «Інформаційне забезпечення досліджень композиційних матеріалів»; 4) «Композиційні матеріали»; 5) «Хімія поверхні і основи технології формування захисних покриттів»; 6) «Спеціальні методи досліджень силікатних і полімерних систем»; 7) «Технологія переробки полімерів і еластомерів»; 8) «Природа в'язучих властивостей і хімічна технологія неорганічних зв'язуючих речовин»; 9) «Фізико-хімічна механіка дисперсних систем»; 10) «Хімія високомолекулярних сполук і еластомерів» та ін.

3. Шляхом підготовки і видання монографій, підручників, навчальних

д.т.н., професор, лауреат Державної премії України, академік АН України та Нью-Йоркської академії наук, заслужений діяч науки і техніки України Валентин Анатолійович Свідерський, широко відомий серед наукової спільноти розробками в галузі кремнійорганічних захисних покриттів, елементоорганічних композиційних матеріалів та хімічної технології силікатних матеріалів. Він надрукував понад 530 наукових та методичних праць, у тому числі більше 150 винаходів, підготував 15 кандидатів і 6 докторів технічних наук.

В.А.Свідерський після закінчення в 1972 році Київського політехнічного інституту працював інженером, аспірантом, асистентом, завідувачем проблемної науково-дослідної лабораторії (1976-1988), професором, завідувачем кафедри хімічної технології композиційних матері-

алів – розробка та впровадження технологій поводження з високотоксичними та радіоактивними відходами, технологій їх знезараження.

Довгий час на кафедрі працювали викладачами д.т.н., проф. В.П.Сербін, д.т.н., проф. О.О.М'яникова, к.т.н., доц. А.С.Бродко, к.т.н., доц. О.О.Старчевська, які зробили значний внесок у наукові розробки кафедри з питань хімії та технології в'язучих речовин. Лауреат Державної премії УРСР к.т.н., доц. Л.А.Шевченко – теж колишній викладач, знаходилась біля витоків розробки проблеми вивчення гідрофобних кремнійорганічних сполук.

Фахівці силікатного профілю готують проф. В.Я.Круглицька, доценти Н.О.Ткач, В.В.Токарчук, А.Г.Лисюк, Л.І.Кущ, В.В.Глуховський, І.В.Глуховський, ст. викладач Л.А.Нудченко, асистент В.М.Пахомова. Їх об'єднує висока педагогічна майстерність, відданість своїй справі, любов до студентів, прагнення залучити їх до наукової роботи. Результатом є спільні публікації наукових праць викладачів і студентів.

Відомі наукові розробки кафедри ХТКМ узагальнені в монографіях «Кремнійорганічні захисні покриття», «Гідрофобізація», «Регулювання фізико-хімічних властивостей технічних дисперсій», «Нові цементні», «Дисперсні структури в органічних і кремнійорганічних середовищах», «Поліфункціональні елементоорганічні покриття», «Гідрофобний спучений поліуретан» та інші. Експериментальні результати підсилені глибокими теоретичними висновками. Ці публікації користуються підвищеним попитом при аналізі нових результатів.

Викладачем, який готує бакалаврів, спеціалістів, магістрів з «Технології переробки полімерів» є Аркадій Дем'янович Петухов, д.т.н., професор. Він викладає дисципліни «Технологія переробки пластмас і еластомерів», «Спеціальні розділи виробництва полімерів і еластомерів», «Теоретичні основи виробництва полімерів». Наукові розробки присвячені переробці полімерних матеріалів екструзійним методом. Має понад 225 наукових праць, у тому числі 100 авторських свідоцтв і патентів, 5 монографій.

З цього ж напрямку підготовки фахівців плідно працюють доцент О.Г.Осьмаков, ст. викладач Л.І.Мельник, залучається до викладання як штатний сумісник д.т.н. Є.О.Пащенко. Спеціаліст високого рівня, він веде великий обсяг наукової роботи в Інституті надтвердих матеріалів ім. М.Бакуля НАН України, залучаючи до цього студентів кафедри.

На початку становлення спеціальності «Технологія переробки полімерів» на кафедрі ХТКМ був запрошений д.х.н. Ф.Г.Фабуляк з Інституту високомолекулярних сполук НАН України. Таким чином підтримується зв'язок університету і наукового закладу Національної академії наук України.

Напередодні 40-річчя кафедри хімічної технології композиційних матеріалів науково-педагогічний колектив сповнений творчої наснаги, має багато творчих планів. Використовуючи кращі традиції, набути багаторічним досвідом, ми продовжуємо таку відповідальну, таку благородну справу підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів на благо незалежної України.

Інф. кафедри хімічної технології композиційних матеріалів НТУУ «КПІ»

посібників, курсів лекцій, створення лабораторних практикумів, основу яких складають наукові розробки науковців і викладачів кафедри.

4. Через залучення до виконання наукових досліджень студентів та магістрів кафедри, які працюють під керівництвом викладачів кафедри та наукових співробітників. Традиційно студенти 5-го курсу отримують індивідуальне завдання зі спеціальної дисципліни, яке безпосередньо пов'язане з науковим напрямком кафедри. Результати наукових досліджень магістрів і студентів опубліковані у співавторстві з викладачами й науковими співробітниками та оформлені патентами на винаходи. Використання наукових розробок у навчальному процесі сприяє підготовці бакалаврів, інженерів-технологів, готує базу для магістерської й аспірантської підготовки.

Кафедра хімічної технології композиційних матеріалів плідно співпрацює з ВНЗ і науково-дослідними інститутами багатьох країн. Підтвердженням цьому є Міжнародна конференція «Композиційні матеріали», організатором якої є колектив кафедри. У 2009 році вона проходила вже вчетверте. Її особливості полягали в тому, що вона проводилася з використанням сучасних засобів обміну інформацією (Інтернет). Набутий позитивний досвід ми будемо використовувати в подальшому.

Слід згадати працівників кафедри, які складають основу її колективу.

Сьогодні кафедрою хімічної технології композиційних матеріалів керує

лів (з 1990 року по теперішній час). У 1975 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1987 році – докторську. Викладає курси «Композиційні матеріали», «Хімія поверхні і основи технології формування захисних покриттів», «Експлуатаційна надійність конструкційних матеріалів».

В.А.Свідерський керує такими науковими напрямками кафедри хімічної технології композиційних матеріалів, в яких бере участь весь колектив кафедри:

- розробка фізико-хімічних основ створення поліфункціональних композиційних і захисних покриттів ізолюючого і протекторного типів на основі елементоорганічних сполук, високодисперсних металів, неорганічних наповнювачів і пігментів, у тому числі з природних алюмосилікатів і відходів хімічної промисловості;

- розширення сировинної бази силікатних виробництв, теоретичні основи технології в'язучих матеріалів, створення енерго- і ресурсозберігаючих технологій;

- створення композиційних матеріалів на базі неорганічних в'язучих і неметалевої арматури з підвищеною довговічністю, корозійною стійкістю і технологічністю;

- розробка та впровадження багатофункціональних високоміцних композиційних матеріалів для виробів спеціального призначення, в тому числі для виготовлення контейнерів тривалого та безпечного зберігання радіоактивних відходів;

лів (з 1990 року по теперішній час). У 1975 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1987 році – докторську. Викладає курси «Композиційні матеріали», «Хімія поверхні і основи технології формування захисних покриттів», «Експлуатаційна надійність конструкційних матеріалів».

В.А.Свідерський керує такими науковими напрямками кафедри хімічної технології композиційних матеріалів, в яких бере участь весь колектив кафедри:

- розробка фізико-хімічних основ створення поліфункціональних композиційних і захисних покриттів ізолюючого і протекторного типів на основі елементоорганічних сполук, високодисперсних металів, неорганічних наповнювачів і пігментів, у тому числі з природних алюмосилікатів і відходів хімічної промисловості;

- розширення сировинної бази силікатних виробництв, теоретичні основи технології в'язучих матеріалів, створення енерго- і ресурсозберігаючих технологій;

- створення композиційних матеріалів на базі неорганічних в'язучих і неметалевої арматури з підвищеною довговічністю, корозійною стійкістю і технологічністю;

- розробка та впровадження багатофункціональних високоміцних композиційних матеріалів для виробів спеціального призначення, в тому числі для виготовлення контейнерів тривалого та безпечного зберігання радіоактивних відходів;

Інноваційні розробки КПІ на виставці

З нагоди 18-ої річниці Незалежності України з 18 по 21 серпня проходила загальнодержавна виставка акція «Барвіста Україна», в якій взяв участь і НТУУ «КПІ», представивши свої інноваційні розробки в рамках галузевої експозиції «Науково-технологічний потенціал».

Серед експозиції нашого університету була представлена розробка НДЦ «ТЕЗІС» (наук. керівник М.І.Прокоф'єв) «Рамкова точкова антена», яка може бути використана як елемент системи захисту інформації від технічної розвідки. Антена характеризується ви-

сокою чутливістю та великим динамічним діапазоном і за цими характеристиками не має аналогів у світі.

Увагу відвідувачів привернули такі розробки ПБФ (наук. керівник С.Ф.Петренко) в галузі нанотехнологій, як п'єзоелектричний двигун, призначений для формування як безперервного, так і крокового режимів односпрямованого обертання, а також точного кутового позиювання; моторизований мікрошприц, який може бути застосований у клітинних технологіях, медицині, біології, біотехнології, хімії для формування малих та надмалих мікродоз рід-

ни; а також перистальтичний мікронасос.

Зацікавлення фахівців викликали також теплові труби ТЕФ (наук. керівник Б.М.Рассамакін), які використовуються як малогабаритні системи охолодження комп'ютерної і мікропроцесорної техніки; аналізатор концентрації аміаку ОКБ «ШТОРМ» (наук. керівник Ю.М.Лимонник), що контролює наявність та динаміку зміни концентрації аміаку в повітрі промислових приміщень зі стаціонарними холодинними аміачними установками, боксів для вирошування шампінйонів, приміщень

птахофабрик; органо-мінеральні добрива ХТФ (наук. керівник Я.М.Корнієнко), що здатні зменшити вміст важких металів і радіонуклідів у врожаї сільськогосподарських культур, та зразки покриттів, наплених плазмою суміші вуглеводневих газів із повітрям ЗФ (наук. керівник В.Д.Кузнецов).

Хочеться зазначити, що виставка була багатогранною та цікавою і ще раз довела, що розробки НТУУ «КПІ» є конкурентоспроможними і можуть стати основою економічного розвитку і технологічних перспектив нашої країни.

І.М.Колда

Шахові турніри в КПІ

Відкритий кубок Києва – Кубок Незалежності

Традиційний (18-й) Міжнародний шаховий турнір «Відкритий кубок Києва – Кубок Незалежності» (турнір «А») пройшов 13–23 серпня 2009 року у 12-му залі науково-технічної бібліотеки НТУУ «КПІ». Цей турнір проводиться щорічно з першого року незалежності України і є офіційним змаганням, що зареєстроване Міжнародною шаховою федерацією (ФІДЕ), відомим у багатьох країнах світу.

Цього року співорганізаторами турніру виступили Федерація шахів Києва (ФШК), НТУУ «КПІ» та Інститут Песоцьких. Змагання проводилося на підтримку ідеї створення «Національного центру шахового мистецтва» при НТУУ «КПІ» та «Української шахової академії «Київської школи гросмейстерів» при Інституті Песоцьких.

У турнірі брали участь 72 шахісти, серед яких 2 міжнародні гросмейстери, 19 майстрів (національних, ФІДЕ та міжнародних), кандидати в майстри, ветерани та юні таланти (чемпіони та призери України та Європи в різних вікових категоріях). Турнір проходив за швейцарською системою в 11 турів.

Переможцем турніру став 25-річний гросмейстер із Києва Олексій Кислинський, який отримав 9 очок з 11.

Друге місце (за додатковими показниками) теж з 9-ма очками посів цьогорічний випускник НТУУ «КПІ», триразовий чемпіон Києва серед чоловіків (2005, 2007, 2009 рр.), міжнародний майстер Сергій Павлов. Слід зазначити, що він лідував у турнірі з самого початку і аж до 10 туру. Але через дві нічні на фініші залишився з 9 очками на другій сходинці.

Ілля Нижник

Турнір розпочався

Третє місце (8,5 очок в 11 турах) завоював 12-річний міжнародний гросмейстер Ілля Нижник (Вінниця) – чинний чемпіон Європи серед юнаків до 16 років, переможець та призер багатьох міжнародних турнірів найвищих категорій. До речі, Ілля виконав норму міжнародного гросмейстера 13 квітня 2008 року – в 11-річному віці, що є світовим рекордом.

Для студентів НТУУ «КПІ» був встановлений окремих залік і спеціальні призи від шахового клубу НТУУ «КПІ», які вручав головний тренер клубу міжнародний гросмейстер Георгій Тимошенко. У закритому залу шахового клубу НТУУ «КПІ» переміг кмс Ігор Кузнецов (5,5 з 11, загальне 33 місце). Друге місце посів кмс Сергій Швець (5,5 з 11, загальне 44 місце), третє – 1-розрядник Роман Раджабов (4 з 11, загальне 59 місце).

Цьогорічний випускник НТУУ «КПІ», майстер спорту України Андрій Соломаха отримав приз за кращий результат серед шахістів з рейтингом до 2300 (7,5 з 11; 6 місце).

Турнір зі швидких шахів – «Кубок ректора»

16 червня у Малому залі ЦКМ відбувся перший турнір зі швидких шахів «Відкритий особистий чемпіонат НТУУ «КПІ» – «Кубок ректора», організаторами якого виступили НТУУ «КПІ», Інститут економіки, права та систем управління Песоцьких і Федерація шахів Києва.

Змагання проходили за швейцарською системою у 7 турів. Контроль часу – по 15 хвилин на партію кожному з учасників. Турнір мав досить представницький склад: міжнародних гросмейстерів – 11%, міжнародних майстрів – 11%, 67% учасників мали міжнародні рейтинги.

Перемогу виборов студент НМУ кмс Петро Голубко з блискучим результатом – 6 очок з 7 можливих. 2-ге та 3-ге місця з

результатом 5,5 очок посіли міжнародні гросмейстери Олексій Кислинський та Спартак Височин відповідно. 4-те місце з результатом 5 очок дісталось міжнародному майстру Юрію Жизмеру.

Кращий результат серед викладачів НТУУ «КПІ» продемонстрував викладач кафедри математики Микола Ногін (кмс). Кращий результат серед жінок показала Анна Самар (студентка 1-го курсу НТУУ «КПІ»).

Путівку до Чехії на відкритий чемпіонат Європи серед аматорів 2009 року (які не мають міжнародних титулів та рейтинг яких не перевищує 2200) виборов Ігор Кузнецов (5-й курс ІХФ), який у додатковому матчі (тай-брейку) переміг Олексія Соломаха (3-й курс ФЕА).

За інф. Федерації шахів Києва

Студентський об'єктив

Таку назву мав конкурс студентських журналістських робіт, оголошений студмістечком НТУУ «КПІ». Активні КПШників могли спробувати свої сили в жанрі репортажу на такі теми: «Мої славетні брати-студенти», «Так ми живемо», «Ми їмо – нас їдять» та «LoveStory». Наприкінці року було підведено підсумки конкурсу, найкращі роботи були відібрані за критерієм майстерного літературного виконання, оригінальності підходу до запропонованої теми і, безперечно, за наявністю у матеріалі негасимого студентського духу.

Тема «Мої славетні брати-студенти» розповідала про молодих людей, що живуть активним життям, мають якесь цікаве захоплення і по праву можуть вважатися славетними КПШниками. Переможцем у цій темі стала команда «Халепя» у складі Надії Крижанівської, Ірини Лавренюк, Віри Ткаченко (ФІОТ) та Романа Гуляка (ІПСА). Осць як вони знайшли свого енергійного брата-студента: «З появою нової та широкої, покритої гладеньким асфальтом Політехнічної, ще більше студентів стало проводити вільний час, катаючись на роликах/скейтах/велосипедах. Але переважна більшість з них – початківці, тож справжнє видовище катання, від якого тамує подих, побачиши не так часто. Чи є на теренах КПІ такі екстремали, які не шкодують свого здоров'я, часу та сил заради адреналіну та ефективних трюків? Таки є. Наш герой – Сашко Чміль (гурт. №15). На РТФ хлопець вступив, бо з дитинства любив розбирати всілякі «девайси». А по життю ще не вирішив, що буде робити: може, те буде пов'язано з велоспортом, а може, й з радіовелоспортом.

Тема «Так ми живемо» була присвячена проблемі СНІДу. Найкращою була визнана робота команди «СМАЙЛИ» (гурт. №20), що розповідала про ставлення здорових людей до ВІЛ-інфікованих. Герой матеріалу говорить: «Чому ви відвертаєтесь від нас? За що? Через те, що ми хворіємо цією страшною хворобою? У нас з вами однакові серця і б'ються вони в такт. Не відвертайтеся від нас! Адже це може статися з кожним із нас, і що тоді? Дайте нам можливість не просто проіснувати, а ПРОЖИТИ життя!»

Тема «Ми їмо – нас їдять» торкнулася болічної для студентів теми – де і чим можна перекусити на території КПІ. Найкращою роботою було визнано розслідування команди Р.С. (ФАКС), учасники якої навіть дізналися, скільки заробляють продавці пірижівок та булочок: «Я пообіщався з продавщицею – жалуються, що сейчас времена уже не те і она продає товару всего на 1500-2000 гривен в день! Прошлым летом, когда работал трамвай, было до 5000 гривен. Неплохие обороты, не правда ли?»

А в темі «LoveStory» безперечно перемогу отримав матеріал Ярослава Шомовського, Дмитра Дейнеки та Сергія Корнієнка про студента, що вирішив утриматись від статевих стосунків до весілля.

Незвичайне, цікаве і варте того, щоб про це написали, завжди поруч, слід просто озирнутися. Конкурс «Студентський об'єктив» дав чергову можливість своїм учасникам зрозуміти цю істину та відкрити світові себе і тих, хто живе поруч.

Валерія Добровечір

В ОРГАНІЗАЦІЇ ТСОУ

Організація Товариства сприяння обoronі України (ТСОУ) НТУУ «КПІ» працювала згідно з річним планом. Працювали клуби – дельтапланеристів, майбутнього офіцера, радіоклуб, автошкола.

У всіх інститутських та факультетських організаціях проведені традиційні місячники обoronно-масової роботи, присвячені Дню Збройних сил України, Дню захисника Вітчизни та Дню Перемоги.

З приводу організації місячників для голів організацій та їх заступників проводилися семінари, де видавалися методичні вказівки щодо проведення військово-патріотичної роботи. На семінарі, який пройшов 9 квітня, наголосувалося, що у 2009 році Україна відзначає 65-річчя визволення від німецько-фашистських загарбників, а у 2010 р. відзначатиме 65 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

Організації ТСОУ НТУУ «КПІ» взяли участь у загальноміських заходах, присвячених Дню Перемоги – 9 травня, зокрема у

легкоатлетичному кросі. Особливо тут відзначились первинні організації ТСОУ ФЕЛ, яку очолює Д.І.Клетченков і ТСОУ ММІФ на чолі С.Л. Букацело. Організація ТСОУ при студмістечку, де головує І.П.Кучерявий, спільно з клубом «Скіф» провела туристичний похід на плотах по р. Південний Буг. Згідно з планом Клубу майбутнього офіцера 13 травня у ВІТІ була організована зустріч студентів і курсантів з ветеранами Великої Вітчизняної війни.

Цими днями в організаціях ТСОУ НТУУ «КПІ» розпочинаються звітно-виборчі конференції, що проводяться раз на п'ять років. Спочатку пройдуть звітно-виборчі конференції в інститутських та факультетських організаціях, у листопаді – звітно-виборчі конференції ТСОУ НТУУ «КПІ», де, зокрема, будуть обрані делегати на районну конференцію. Потім відбудеться міська конференція, а у 2010 році – XII з'їзд ТСО України.

Інф. «КПІ»

Олег Тимофійович Кушко

На 84 році пішов з життя Олег Тимофійович Кушко.

О.Т.Кушко почав свій трудовий шлях у Київському політехнічному інституті в 1962 році на посаді асистента кафедри нарисної геометрії, інженерної та комп'ютерної графіки.

З самого початку роботи Олег Тимофійович брав активну участь у розробці науково-методичної документації та розвитку лабораторної бази кафедри.

У 1975 році обирається на посаду старшого викладача кафедри.

О.Т.Кушко завжди брав активну участь у суспільному житті кафедри, факультету, інституту. Багато і сумлінно працював у ініціативній групі за розбудови навчальних корпусів інституту.

О.Т.Кушко був відповідальною, чуйною та порядною людиною. Його поважали співробітники та студенти.

Колектив фізикоматематичного факультету, кафедра нарисної геометрії, інженерної та комп'ютерної графіки висловлюють щире співчуття рідним та близьким Олега Тимофійовича.

Валентин Михайлович Кононцов

Інститут енергозбереження та енергоменеджменту НТУУ «КПІ» з глибоким сумом повідомляє, що 30 травня 2009 року не стало Валентина Михайловича Кононцова.

Пішла людина, більша половина життя якої була віддана викладацькій та науковій роботі в НТУУ «КПІ».

Народився Валентин Михайлович 1 серпня 1938 року на Донбасі. Трудову діяльність розпочав з 1954 р. на шахтах Луганщини. Після служби на флоті в 1961 році вступив на гірничий факультет Київського політехнічного інституту, який закінчив у 1965 році. До 1967 року працював науковим співробітником в інституті «Автоматуглерудпром» Конотопського електромеханічного заводу.

З 1967 року В.М.Кононцов працював в КПІ на гірничому факультеті. В 1968 – 1971 рр. навчався в аспірантурі. Кандидатську дисертацію захистив у 1972 році.

З 1973 – асистент, а з 1974 р. – доцент кафедри електропостачання. Створив лабораторію електрифікації гірничих робіт та повне методичне забезпечення з цього курсу, який тоді читав. У 1992 році створив лабораторію з курсу «Основи електропостачання». Оpubлікував понад 40 наукових та методичних робіт. За авторське свідоцтво про тиристорний апарат бездугової комутації з випереджувачим контролем струмів витоку, у створенні якого він брав активну участь, отримав свідоцтво на серійне виробництво.

У різні часи В.М.Кононцов був вечинним секретарем факультету, заступником завідувача кафедри з наукової роботи, членом ради студентського наукового товариства при Мінвузі. В 1981-1985 рр. викладав в Аннабінському університеті в Алжирі.

З 1987 до 2001 рр. він був заступником декана факультету, а після реорганізації – заступником директора Інституту енергозбереження та енергоменеджменту. Викладав курси навчальних дисциплін «Релейний захист та автоматизація в системах електропостачання», «Електропостачання промислових підприємств» та ін.

Він назавжди залишиться в нашій пам'яті таким, як був – ввічливим, чуйним товаришем.

Глибоко сумуємо у зв'язку зі смертю Валентина Михайловича Кононцова і висловлюємо глибоке співчуття його рідним і близьким.

Колектив ІЕЕ

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

☎ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@users.ntu-kpi.kiev.ua
гол. ред. 241-66-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Провідний редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір
Я.В.БЄЛОВА

Коректор
О.А.КІЛІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ «АТОПОЛ-інж»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4
Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.